

Nämnden Svenska rum 13.02.2025 § 11

§ 11

Utlåtande om motion om att utreda möjligheten att börja bekämpa sjukdomar på daghem genom luftrening

Beredning och upplysningar:
Helin Erkkö
Laine Raija
Vene Elisa
Westerlund Mia
fornamn.efternamn@esbo.fi
Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Direktör för sektorn för fostran och lärande Rinta-aho Harri

Nämnden Svenska rum ger ett utlåtande enligt redogörelsen om Ira Hietanen-Tanskanen, Marika Räf och 31 andra fullmäktigeledamöters motion on 16.9.2024 om att utreda möjligheten att börja bekämpa sjukdomar på daghem genom luftrening.

Behandling

Förvaltningschef Tiina Pesonen var föredragande, då direktör för sektorn för Fostran och lärande Harri Rinta-aho var förhindrad.

Beslut

Nämnden Svenska rum

Förslaget godkändes enhälligt.

Redogörelse

Ira Hietanen-Tanskanen och Marika Räf samt 31 andra ledamöter lämnade en motion 16.9.2024, där de föreslår att Esbo stad utreder möjligheten att börja bekämpa sjukdomar på daghem genom luftrening.

I motionen konstateras att det inom småbarnspedagogiken är beklagligt vanligt att både barn och personal är sjuka. På daghem i Helsingfors genomfördes en unik undersökning för att utreda om rening av inomhusluften minskar uppkomsten av övre luftvägsinfektion och magsjukdomar, arbetstagarnas sjukfrekvens och sjukfrånvaro samt föräldrarnas frånvaro från arbetet på grund av att de själva eller deras barn insjuknat.

I motionen konstateras att undersökningen är avslutad och att man på daghem där luften rengjordes med luftrenare lyckades minska sjukfrekvensen hos barn med 18 procent. Undersökningen visade också att en stor del av sjukdomarna sprids via luften. Luftrening erbjuder en möjlighet att bekämpa sjukdomar på ett nytt sätt. Kostnaderna för sjukfrånvaro är höga och effekterna är omfattande.

Svaret på motionen har beretts av staben för sektorn för fostran och lärande, resultatenheten för finsk småbarnspedagogik och resultatenheten Svenska bildningstjänster. Dessutom har inneluftschefen från affärsverket Esbo lokaler deltagit i beredningen.

Projektet E3 Excellence in Pandemic Response and Enterprise Solutions (E3)

Motionen hänvisar till projektet E3 Excellence in Pandemic Response and Enterprise Solutions (E3), som inleddes år 2021 för att svara på behovet av hållbara lösningar för att lindra konsekvenserna av pandemier. Resultaten av E3-projektet kan tillämpas i praktiken på många sätt, särskilt vid hantering av pandemier och epidemier samt tryggnad av samhällets funktioner. Ett centralt resultat i fråga om luftrening och ventilation var att de luftrenings- och ventilationssystem som utvecklats kan minska smittorisken på sjukhus, i kontorsbyggnader och i daghem. Till exempel i daghem minskade luftreningen barnens sjukfrekvens med 18 procent utan andra åtgärder för att bekämpa smitta.

E3-projektet har fått en del kritik i offentligheten. En central orsak till kritiken har varit projektets stora budget på 12 miljoner euro. Vissa anser att en så stor investering skulle ha kunnat allokeras mer effektivt till andra behov inom hälsovården.

Dessutom har projektets resultat ifrågasatts, särskilt den praktiska tillämpningen. Trots att projektet gav betydande resultat, såsom minskad sjukfrekvens bland barn på daghem med hjälp av luftrenare, har man uttryckt oro över i vilken utsträckning resultaten kan tillämpas i olika miljöer och situationer.

Partiklar, mikrober och kemikalier – luftrenares inverkan på exponering i skolor (projektet HiMiKKo)

Det har nyligen också gjorts en annan undersökning om luftrenare. I projektet HiMiKKo undersöktes i vilken utsträckning luftrenare minskar mikrobiologiska föroreningar samt föroreningar i gas- eller partikelform i inomhusluften i årskurserna 1–6. Undersökningen omfattade sex skolor i Kuopio. I undersökningen utreddes också hur användningen av luftrenare påverkar rapporteringen av symptom och olägenheter som skolpersonalen och eleverna upplever, såsom hetta, kyla och obehagliga lukter.

I undersökningen rapporterade eleverna mindre symptom och olägenheter i övre och nedre luftvägarna samt andra symptom och olägenheter när luftrenare användes för att filtrera luften. Symtomen rapporterades dock ännu mindre när luftrenarna inte hade HEPA-filtrer eller filter med aktivt kol. Eftersom symtomen också minskade när dessa filter inte användes, går det inte att avgöra vad som slutligen bidrog till att minska rapporteringen av symtomen. Det är till exempel möjligt att elevernas upplevda symptom minskade som en följd av att de såg luftrenaren användas i klassrummet. I studien dras därför slutsatsen att luftrenare endast bör användas som en tillfällig lösning om en onormal halt av föroreningar har konstaterats. I första hand ska man ägna uppmärksamhet åt underhållet av byggnader samt åt en energieffektiv, rätt dimensionerad ventilation som filtrerar partiklar från utomhusluften.

Sjukfrånvaro på daghem

Sjukfrånvaro är en stor utmaning både för barnen och för daghemmens verksamhet. Barn som deltar i småbarnspedagogik insjuknar ofta, särskilt i luftvägsinfektion, magsjukdomar och öroninflammation. Sjukfrekvensen påverkas också av att barnen återvänder till småbarnspedagogiken innan de är helt friska. Virus sprids snabbt vid kontakt och via gemensamma leksaker. E3-undersökningen visar att virus även sprids via luften.

Sjukfrånvaro leder till omfördelning av personalresurser och kan påverka gruppens verksamhet och planerade aktiviteter. Föräldrarna kan ha svårt att ta hand om sjuka barn hemma tillräckligt länge på grund av arbete, vilket leder till att barnen återvänder till småbarnspedagogiken för tidigt. Detta ökar risken för smitta. Hanteringen av sjukfrånvaro är viktig för barnens hälsa och för att daghemmen ska fungera smidigt. På daghemmen vidtas olika åtgärder för att förebygga att sjukdomar sprids. God handhygien är viktigt för att förebygga smitta i daghemmen. De leksaker som barnen tar med sig till daghemmet tvättas regelbundet med tvål och vatten. Leksaker som inte tål vattentvätt kan hållas utom räckhåll för barnen i några veckor så att mikroberna i leksakerna dör. Daghemmen bör också regelbundet desinficera kontaktytor såsom dörrhandtag, bord och leksaker. Västra Nylands välfärdsområde har utarbetat anvisningar för personalen om bekämpningen av smittsamma sjukdomar i skolor och daghem. Enheterna för småbarnspedagogik följer anvisningarna i sin verksamhet och ger också föräldrarna anvisningar i enlighet med välfärdsområdets anvisningar.

Förslag till fortsatta åtgärder:

Fyra finska daghem och ett svenskt daghem i Esbo deltar i ett försök, där man installerar luftrenare i daghemmen. Syftet med försöket är att testa luftrenarnas effektivitet när det gäller att förebygga sjukdomar i daghemsmiljö. Målet är också att utreda kostnadseffekterna av användningen av luftrenare vid förebyggande av sjukfrånvaro.

Jämförelseuppgifter fås från fem motsvarande daghemsenheter där luftrenare inte används. Man samlar in och jämför uppgifter om sjukfrånvaro mellan de daghem som använder luftrenare och de daghem där luftrenare inte används.

Till försöket väljs småbarnspedagogiska enheter som förses med luftrenare och enheter som används som jämförelse. Enheternas storlek och egenskaper samt barnens ålder motsvarar varandra och inomhusluften ska i princip vara god. Valet av enheter görs i samarbete mellan affärsverket Esbo lokaler och företrädare för sektorn. Placeringen av luftrenarna i daghem bedöms i samarbete med stadens avtalsleverantör av apparaterna, som har den bästa erfarenheten av apparaterna. Vårdnadshavarna informeras på behörigt sätt om försöket och det betonas att det är fråga om ett försök som gäller förebyggande av sjukfrånvaro, inte ett problem med inomhusluften. Daghemsbarnen informeras också om vilka anordningar som har installerats i daghemmet och varför de har tagits i bruk.

Som försökstidpunkt fastställs en tillräckligt lång tid, till exempel från augusti 2025 till utgången av året, cirka fem månader. Under försöket följs sjukfrånvaron hos både barn och personal på plats. Resultaten jämförs med frånvaroantalet för september 2024 (8/2024–12/2024) och frånvaroantalet i jämförelseenheter. Efter försöket samlas det in respons från personalen och vårdnadshavarna om användningen av luftrenare och deras effekter. En separat slutrapport om jämförelsen av responsen och antalet sjukfrånvarofall skickas till nämnderna för kännedom.

Det kostar pengar att skaffa och underhålla luftrenare. Kostnaderna kan inte läggas på enskilda daghem. För försöket behövs alltså ett anslag som är separat från daghemmens driftsekonomi.

Ett intensivt multiprofessionellt samarbete mellan daghemspersonalen, föräldrarna, lokalförvaltningen och experter inom sjukvård är en förutsättning för att försöket ska lyckas.

Beslutshistoria

Bilaga

Tilläggsmaterial

- Valtuustoaloite ilmanpuhdistuksesta varhaiskasvatuksessa tautien torjumiseksi

För kännedom